

Kom, Heilige Geest!

Vul ons met uw liefde en kracht

Jan Pool

Inleiding

Al ruim een jaar liep ik met de gedachte rond om een boek over de Bergrede te schrijven. In februari heb ik daarover Arjen van Trigt, uitgever van KokBoekencentrum, benaderd. Hij wilde het wel uitgeven en vanaf 17 mei 2021 had ik in mijn agenda zes weken ingepland om dit boek te schrijven. In de weken daarvoor had ik al allerlei boeken en naslagwerken verzameld, zodat ik meteen aan de slag kon gaan. Op zondag 16 mei moest ik spreken in een kerk in Purmerend. Omdat het de zondag voor Pinksteren was, had ik besloten een preek over de Heilige Geest te houden. Gedurende de preek merkte ik al dat veel mensen diep geraakt werden en aan het einde van mijn boodschap stroomden bij diverse mensen de tranen over de wangen. Vervolgens werd het nummer 'Come Holy Spirit' van Martin Smith gedraaid. Op dat moment werd ik zelf ook diep geraakt. Op de terugweg naar huis heb ik het nummer diverse keren beluisterd en het hardop meegezongen. Ik kreeg toen de indruk dat de Heilige Geest mij vroeg om mijn plannen te wijzigen en eerst een boek over het werk van de Heilige Geest te schrijven. De volgende dag heb ik direct een mailtje naar Arjen gestuurd met de vraag of hij daarvoor openstond en hij reageerde daar zeer positief op. Zo werd de totstandkoming van dit boek een mooie illustratie van de

manier waarop we mogen leren samenwerken met de Heilige Geest.

De Heilige Geest doet zo veel. Hij is onze trooster, Hij pleit voor ons, Hij onderwijst ons, Hij getuigt van Jezus, Hij wijst ons de juiste wegen en maakt ons bekend wat komen gaat. Hij geeft ons kracht, liefde, vruchten en gaven. De Heilige Geest is de schatbewaarder, de beheerder van al Gods rijkdommen. Hij is degene die vanuit Gods overvloed aan ons doorgeeft wat we maar nodig hebben.

Als je dat allemaal tot je laat doordringen, dan is het best verbazingwekkend dat de Heilige Geest voor nogal wat christenen de grote onbekende is. Hoe anders was dat bij de eerste christenen: zij twijfelden er geen moment aan dat de totale metamorfose die ze met Pinksteren meemaakten, tot stand was gekomen door het vuur en de kracht van de Heilige Geest. Ze wisten heel goed dat ze voor Pinksteren vooral met zichzelf bezig waren en vol onzekerheid zaten. Maar na de uitstorting van Gods Geest spraken ze met grote vrijmoedigheid.

Helaas werd de Heilige Geest in de kerkgeschiedenis op den duur steeds meer genegeerd. Sommige negentiende-eeuwse rooms-katholieke theologen noemden de Heilige Geest zelfs de ‘vergeten God’. Ook in onze tijd is in veel kerken de rol van de Heilige Geest onderbelicht. Daar waar de rol van de Vader en de Zoon duidelijk is, lijkt men soms met de Heilige Geest niet goed raad te weten.

Dr. Gerrit Vreugdenhil, als predikant verbonden aan de hervormde St. Jansgemeente te Gouda, schrijft in zijn voorwoord van het boek *God in ons midden* het volgende: ‘Wat heeft de kerk in de eenentwintigste eeuw nodig om haar missie te kunnen vervullen? Hoe kan zij in de context van relativisme en secularisatie mensen winnen voor Jezus en tegelijk trouw blijven aan haar apostolische roeping? Het antwoord op die vragen ligt besloten in

de belofte die Jezus op de vooravond van het Pinksterfeest aan zijn discipelen doet: “... maar u zult de kracht van de Heilige Geest ontvangen, Die over u komen zal; en u zult Mijn getuigen zijn” (Hand. 1:8a, HSV). Het antwoord is niemand minder dan de Heilige Geest.’¹

Daarom wil ik met dit boek deze belangrijke derde persoon van de goddelijke drie-eenheid in ere herstellen. Kom, Heilige Geest, kom!

Jan Pool

1. In welk seizoen leven wij?

‘En toen de Pinksterdag aanbrak, waren allen tezamen bijeen. En eensklaps kwam er uit de hemel een geluid als van een geweldige windvlaag en vulde het gehele huis, waar zij gezeten waren; en er vertoonden zich aan hen tongen als van vuur, die zich verdeelden, en het zette zich op ieder van hen; en zij werden allen vervuld met de heilige Geest en begonnen met andere tongen te spreken, zoals de Geest het hun gaf uit te spreken’ (Hand. 2:1-4, NBG).

De Joden vierden driemaal per jaar feest rondom de oogst. Voordat in 70 na Christus de tempel door de Romeinen vernietigd werd, reisden Joden vanuit alle delen van het Romeinse Rijk drie keer per jaar naar Jeruzalem om offers te brengen en deze feesten te vieren. Daarom worden ze ook wel ‘pelgrimsfeesten’ genoemd. Het ging om het feest van het Ongedesemde brood (het Paasfeest), het Wekenfeest (het Pinksterfeest) en het Loofhuttenfeest (zie Deut. 16:16). Op gewone dagen was Jeruzalem in de eerste eeuw na Christus al een drukke, bedrijvige stad, maar tijdens deze grote feesten puilden de stad uit.

Het Pinksterfeest markeerde het einde van de gerstooft, die met Pesach was begonnen. Tegelijkertijd werd het begin van de

tarweoogst gevierd. Zodoende was het Pinksterfeest het hoogtepunt van de zomeroogst. De belangrijkste ceremonie was het in de tempel aanbieden van de ‘eerstelingen van het land’: twee broden die waren gebakken van de eerste rijpe tarwe. Dat werd groots gevierd en Jeruzalem was dus barstensvol pelgrims.

Een dag om nooit te vergeten

Het was in die periode dat zo’n honderdtwintig leerlingen van Jezus al tien dagen vurig en eensgezind aan het bidden waren in een bovenkamer in Jeruzalem. Jezus had hun de opdracht gegeven om daar te wachten op de doop met de Heilige Geest. Ze hadden geen idee hoe lang het nog zou duren en wat hun te wachten stond.

En dan is daar plotseling het geluid als van een naderende storm, maar dan binnenshuis. Het geluid zwelt aan en vult de ruimte. Vervolgens dalen er een soort vlammen op hen neer. Ik denk dat ze stomverbaasd naar dit adembenemende schouwspel hebben gekeken. En alsof dat nog niet wonderlijk genoeg is, blijken ze ook nog iets heel ongewoons in hun binnenste te ervaren, waardoor ze zomaar in vreemde talen beginnen te spreken.

Buiten zijn de straten en steegjes vol met pelgrims. Die merken dat er iets vreemds in dat huis gebeurt en nieuwsgierig komen ze dichterbij. Tot hun grote verbazing hoorde ieder de leerlingen in zijn eigen taal spreken.

“Het zijn toch allemaal Galileeërs die daar spreken? Hoe kan het dan dat wij hen allemaal in onze eigen moedertaal horen? Parten, Meden en Elamieten, inwoners van Mesopotamië, Judea en Kappadocië, mensen uit Pontus en Asia, Frygië en Pamfylië, Egypte en de omgeving van Cyrene in Libië, en ook Joden uit Rome die zich hier gevestigd hebben, Joden en proselieten, mensen uit Kreta en Arabië – wij allen horen hen in onze eigen taal spreken over Gods grote daden.” Verbijsterd en geheel van hun stuk gebracht vroegen ze aan elkaar: “Wat heeft

dit toch te betekenen?” Maar sommigen zeiden spottend: “Ze zullen wel dronken zijn” (Hand. 2:7-13).

Het is een aaneenschakeling van wonderen die zich hier afspelen. Het overweldigende geluid, de vlammen, de vreemde hemelse talen die deze honderdtwintig mensen plotseling spreken en dan blijken bovendien al die duizenden pelgrims hen ook nog te kunnen verstaan. De mensen uit Kreta horen hen in het Grieks spreken en de Romeinen horen dezelfde boodschap in perfect Latijn. Maar daar blijft het niet bij, want dan treedt Petrus naar voren en houdt voor het eerst van zijn leven een indrukwekkende, profetische toespraak voor de samengestroomde menigte. Zijn preek heeft een geweldige impact op de toehoorders. Het resultaat is een oogst van zo'n drieduizend zielen. Petrus legt de aanwezigen uit dat hier een profetie in vervulling gaat:

‘Wat hier nu gebeurt, is aangekondigd door de profeet Joël: “Aan het einde der tijden, zegt God, zal ik over alle mensen mijn geest uitgieten. Dan zullen jullie zonen en dochters profeteren, jongeren zullen visioenen zien en oude mensen droomgezichten. Ja, over al mijn dienaren en dienaressen zal ik in die tijd mijn geest uitgieten, zodat ze zullen profeteren’ (Hand. 2:17-18).

De dag van de Heer

Joël behoort tot de zogenoemde ‘kleine profeten’ van het Oude Testament. We weten maar weinig over hem. Het is niet precies bekend wanneer hij leefde. Hij heeft waarschijnlijk in Jeruzalem gewoond, omdat zijn profetieën waren gericht aan het zuidelijk koninkrijk Juda. Het is wel bekend dat het land tijdens zijn leven een verschrikkelijke ramp meemaakte. In het eerste hoofdstuk lezen we over een zwerm sprinkhanen die neerdaalde op de velden en de wijngaarden en alles verslond wat groen was.

Na de beschrijving van deze sprinkhanenplaag volgt er een oproep tot boete en gebed. Joël dringt er bij de mensen op aan dat zij hun zonden wegdoen en terugkeren naar God. God verhoort vervolgens het gebed van zijn volk en belooft in hoofdstuk 2 om alles te vergoeden wat de sprinkhanen vernield hebben.

Joël noemt herhaaldelijk 'de dag van de Heer'. In hoofdstuk 4 wordt deze dag levendig beschreven. Voor Juda zal dit een dag zijn van geluk, voor de vijanden van Juda een dag van oordeel en vernietiging. Op die dag zal God oordelen over alle onrechtvaardigheid en ongehoorzaamheid, alle rekeningen zullen vereffend worden en alles wat krom was, wordt rechtgebogen. Voor diegenen die tot inkeer zijn gekomen en een nieuw leven leiden, is het een dag die verlossing en overvloed brengt. Joël voorspelt hoe de 'dag van de Heer' zal worden ingeluid door de uitstorting van Gods Geest over iedereen, zonder onderscheid: over mannen en vrouwen, ouderen en jongeren (zie Joël 3:1-2). Naar dit gedeelte verwijst Petrus op de Pinksterdag.

Verkwikkende regen

Vlak voordat Joël de uitstorting van de Heilige Geest aankondigt, profeteert hij het volgende:

'En jullie, kinderen van Sion, wees blij en barst uit in gejubel om de **HEER**, jullie God, want hij geeft regen om je te verkwikken, hij laat de regen overvloedig op je neerdalen, vroege regen en late regen, elk op de juiste tijd' (Joël 2:23-24).

Dit is een keerpunt in zijn boodschap. Van een profetie over de komst van Gods oordeel gaat hij over op een profetie over Gods genade en zegeningen. Dit gedeelte voedt de hoop op een nieuwe en betere toekomst. Niet langer zullen de sprinkhanen de gewassen opeten en de oogst vernietigen. Maar om een grote oogst te kunnen krijgen, moet wel de regen overvloedig neerdalen, de

vroege regen en de late regen! Die begrippen komen we op meerdere plekken tegen in de Bijbel, onder andere in Deuteronomium 11:13-14 en Jakobus 5:7.

In het land Israël zijn er drie regenperiodes. Na de hete zomer en een tijd van droogte komt er in de herfst, halverwege oktober, *de vroege regen*. De vroege regen komt in Israël vlak voordat het zaad op het veld wordt ingezaaid. Deze regen zorgt voor een goede ontkieming van het zaad en bevordert de groei­kracht. Dan komt de winterperiode met zware regenval. Dat is geen aanhoudende regen over het gehele land, maar deze regens komen streeksge­wijs. En vervolgens breekt de lente aan, dat is een periode van toenemende droogte. Vlak voor de oogst is er dan opnieuw een regenperiode, dit keer is het een milde, zachte regen. Deze regen heet *de late regen*. De opkomende gewassen krijgen zo voldoende kracht om de lentehitte te doorstaan en daadwerkelijk vrucht te dragen.²

Gods timing herkennen

De vroege regen is belangrijk voor de ontkieming, de late regen voor de vruchtzetting.

Maar wat is de geestelijke betekenis hiervan? De vroege regen verwijst naar de uitstorting van de Heilige Geest. Met Pinksteren kwam de kerk van Christus tot ontkieming: de gemeente werd geboren. In de drie eeuwen die daarop volgden groeide het christendom explosief: gemiddeld een verdubbeling per generatie!

Daarna kwamen geestelijk gezien de wintermaanden van de kerkgeschiedenis. Met winterregens die hier en daar vielen in de vorm van plaatselijke opwekkingen. Daarover meer in hoofdstuk 11 en 13. Dit zijn allemaal streeksgewijze wolkbreuken geweest. Maar voor het rijpen van het graan, voor de uiteindelijke oogst, is de late regen nog nodig. Leven wij dan nu in de tijd van de late regen?

In 1 Kronieken 12 staat midden in een opsomming van leger-eenheden van koning David ineens een opmerkelijk zinnetje over de afstammelingen van Issaschar: ‘En van de nakomelingen van Issaschar, die inzicht hadden in de tijden om te weten wat Israël moest doen: hun hoofden waren er tweehonderd, met al hun broeders onder hun bevel’ (1 Kron. 12:32, HSV). Kennelijk stonden ze erom bekend dat ze betrouwbare adviezen konden geven, omdat ze de tekenen van de tijd goed aanvoelden.

En wij? Hebben wij dat inzicht ook? Weten wij in welke tijd we leven? God vindt het belangrijk dat wij zijn timing herkennen.

Iemand die Gods timing goed doorhad en wist in welke tijd hij leefde, was Johannes de Doper. Precies op tijd stond hij klaar om de weg te bereiden voor Jezus. Hij begreep dat het moment daar was dat God zijn belofte van de komst van de messias in vervulling zou laten gaan. Die belofte was vierduizend (!) jaar daarvoor gegeven. In Genesis 3:15 (HB) zegt God over Eva: ‘Eén van haar nakomelingen zal je de kop vermorzelen en jij zult zijn hiel verbrijzelen.’

Die belofte is daarna vele malen herhaald. Voortdurend spreekt het Oude Testament over de belofte van de messias die komen zou. Maar toen Johannes de Doper opstond om te preken, hadden vele Joden allang de hoop opgegeven dat er ooit nog een messias zou komen. Toch kwam de messias, op Gods tijd!

In Matteüs 3:2-3 (HB) staat er over Johannes: ‘Hij riep iedereen toe: “Houd op met zondigen, want het Koninkrijk der hemelen is vlakbij.” De profeet Jesaja doelde op deze man, toen hij honderden jaren eerder zei: “Luister! Ik hoor de stem van iemand die luidkeels roept: ‘Baan voor de Here een weg in de wildernis; maak een rechte en vlakke weg door de woestijn.’”

Johannes had van God inzicht gekregen in de tijden en wist dat hij moest handelen. In het Grieks zijn er twee verschillende woorden voor ‘tijd’: *chronos* drukt de tijdsduur van een periode

uit en *kairos* geeft een tijd aan die gemarkeerd wordt door bepaalde gebeurtenissen. In de *kairos*-tijd zien we Gods profetieën vervuld worden. En Johannes herkende dit.

Als Gods belofte en zijn timing elkaar kruisen, is het belangrijk om alert te zijn. Op zo'n *kairos*-moment gaat God op zoek naar mensen die met Hem willen meewerken in wat Hij aan het doen is in die generatie. Dat zien we door de hele Bijbel heen. Laten we er nog een ander voorbeeld bij pakken.

Jeremia had gelijk

Toen de Babylonische koning Nebudkadnessar Jeruzalem veroverde, de tempel verwoestte en de koning en de andere leiders van Israël in ballingschap wegvoerde, leek alles uitzichtloos. Op dat moment profeteerde Jeremia het volgende: 'Dit is de waarheid: U zult zeventig jaar in Babel blijven. Maar daarna zal Ik komen en alle goede dingen voor u doen die Ik heb beloofd en u weer naar uw vaderland terugbrengen' (Jer. 29:10, HB).

Jeremia werd al op veertienjarige leeftijd door God geroepen en profeteerde gedurende een periode van zo'n veertig jaar. Hij maakte zeven verschillende koningen van Juda mee. Hij had het niet gemakkelijk in zijn leven, zijn boodschap was niet populair en dus werd er niet naar hem geluisterd. Hij werd verworpen door zijn stadsgenoten, familieleden en zijn medeprofeten. Er is een aantal keer een aanslag op hem gepleegd, zelfs door zijn eigen familie. Er zijn momenten geweest dat hij wilde stoppen, maar hij wist dat hij moest volhouden, want er brandde een boodschap in zijn binnenste. Jeremia streed voor sociale rechtvaardigheid en tegen afgodendienst. Hij waarschuwde het volk dat als ze zich niet zouden bekeren het slecht voor hen zou aflopen. Maar het volk sloeg al zijn waarschuwingen in de wind en bleef volharden in zijn zonden. Dit resulteerde uiteindelijk in de wegvoering van de bevolking naar Babel. En precies zoals Jeremia had voorspeld, volgde er een periode van zeventig jaar ballingschap. Totdat God

in actie kwam, op het kairos-moment. Dat kunnen we lezen in het boek Ezra.

‘In het eerste jaar dat Kores koning van Perzië was, vervulde de HERE een profetie van Jeremia. Hij bewoog koning Kores ertoe een oproep door zijn hele land te laten gaan, die luidde: “Ik, Kores, koning van Perzië, kondig hierbij aan dat de HERE, de God van Israël, Die mij alle koninkrijken op aarde heeft gegeven, mij heeft opgedragen de tempel in Jeruzalem te herbouwen. Alle Joden in mijn rijk mogen terugkeren naar Jeruzalem en moeten helpen bij de herbouw van de tempel van de HERE, de God van Israël, Die in Jeruzalem woont. God zij met hen” (Ezra 1:1-3, HB).

Dit was een cruciaal moment in de geschiedenis. God wilde beginnen met de vervulling van zijn belofte. En daarom zocht Hij mannen en vrouwen die bereid waren om met Hem mee te werken. Er staat dat Kores *alle* Joden toestemming gaf. Maar lang niet alle Joden grepen deze unieke kans. De meeste Joden kozen ervoor om in Babel te blijven. Ze hadden het daar goed. Veel Joden hadden in ballingschap grote rijkdom verworven. Teruggaan naar Jeruzalem zou betekenen dat ze alles moesten opgeven en helemaal opnieuw moesten beginnen. Ze beseften niet wat God aan het doen was en misten daardoor het kairos-moment. Gelukkig waren er 43.000 mensen die wel ingingen op Gods roepstem. Zij hadden door dat ze in ‘de bestemde tijd’ leefden en gingen tot actie over.

En wij?

Leven wij ook in een kairos-moment? Leven wij op zo'n punt in de tijd waarop Gods belofte en zijn timing elkaar kruisen, een tijd waarin God op zoek is naar mensen die met Hem willen meewerken? Leven we in de tijd dat de late regen voor de grote oogsttijd gaat zorgen?

De tekenen wijzen er wel op. Het christendom verspreidt zich razendsnel over de wereld en laat een fenomenale groei zien, met name in Azië en Afrika. Elke dag komen er wereldwijd zo'n honderdduizend christenen bij. Als dit zo doorgaat, zal het totale aantal christenen op aarde in 2050 maar liefst 2,9 miljard bedragen. Nepal en China zijn momenteel de landen waar het evangelie de meeste vrucht draagt. Op een gemiddelde zondag gaan in China meer mensen naar de kerk dan in heel Europa. Elke dag komen er in China tussen de twintig- en dertigduizend mensen tot geloof. Duizelingwekkende getallen.

Helaas is het nu nog zo dat in de top twintig van landen waar het percentage christenen het snelst groeit geen landen uit Europa of Noord-Amerika staan. Wel zijn wonderlijk genoeg elf van die twintig landen moslimlanden! De afgelopen tien jaar zijn er meer moslims tot geloof gekomen dan in alle vijftien eeuwen ervoor. Een van de landen waar velen tot geloof komen, is Soedan. Het totale aantal gelovigen in Soedan zou rond de vijfeneenhalf miljoen liggen. In Indonesië zijn er in de afgelopen tien jaar vijf miljoen moslims tot geloof gekomen, waardoor het totaal aantal christenen in Indonesië op dit moment meer dan achttien miljoen bedraagt. Ook in Pakistan komen veel moslims tot geloof. Het aantal christenen in Pakistan wordt al geschat op tussen de twee en drie miljoen. Hele dorpen en steden langs de Afghaans-Pakistaanse grens komen tot geloof. Ook in Iran is een opwekking gaande. Er komen daar gemiddeld vijfhonderd moslims per dag tot geloof. Zelfs gewelddadige islamitische fundamentalisten lukt het niet om de voortgang van het evangelie in het land te stoppen.³

Is dit al de late regen waarover de profeet Joël profeteerde of zijn het streeksgewijze wolkbreuken? En wat betekent dit voor Nederland? De kerk in Nederland heeft een uitstorting van de Heilige Geest meer dan ooit nodig. Als we op de statistieken afgaan, dan is in ons land geloof in (een) God op z'n retour. Sterker nog,

onlangs bleek uit een onderzoek van het Amerikaanse Pew Research Center dat we het minst religieuze land van West-Europa zijn.⁴

Ook het Centraal Planbureau is pessimistisch en voorspelt dat als deze krimp van de kerk zich doorzet, de laatste gelovige in 2040 het licht uitdoet in de kerk.⁵

Maar het tij kan nog keren. De kerk van Nederland kan weer tot bloei komen. God zal niet toestaan dat het plan dat Hij voor zijn kerk heeft, verijdeld wordt. Ik geloof dat er een weersverandering op komst is, want God is ons land niet vergeten en Hij wil zijn overvloedige regen uitstorten.

Maar dat vraagt wel iets van ons. We zullen ons moeten voorbereiden op een nieuwe uitstorting van de Heilige Geest, of dat nu de late regen is of een streeksgewijze wolkbreuk. Hoe kunnen we ons voorbereiden op de daarbij behorende opwekking en wat is de rol van de Heilige Geest daarbij? Ik ga in de volgende hoofdstukken proberen op dit soort vragen een antwoord te geven.

Als Gods Geest ons werkelijk raakt...

Toen de Heilige Geest op de Pinksterdag werd uitgestort, brak Gods koninkrijk krachtig door en hadden de christenen een grote impact op de maatschappij. De Heilige Geest speelde daarin een essentiële rol. Maar die rol vervult Hij jammer genoeg niet altijd meer. Er zit een grote kloof tussen wat we in de Bijbel lezen over de Heilige Geest en hoe de meeste gelovigen en kerken vandaag de dag functioneren.

In *Kom, Heilige Geest!* neemt de auteur de lezer mee op zijn ontdekkingstocht naar wie de Heilige Geest is en wat Hij ook deze tijd doet. Daarbij laat hij zien dat ook wij een nieuwe

uitstorting van de Heilige Geest nodig hebben. Als Gods Geest echt in ons leven komt, kan Gods koninkrijk doorbreken op de aarde.

Jan Pool was tot 2016 voorganger van Shelter Haarlem. Sindsdien is hij als spreker, mentor en schrijver verbonden aan Stichting Hrtlink. Eerder verscheen van zijn hand: *Onvoorstelbare genade.*

